

Міністерство освіти і науки України
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МОРСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий морський гуманітарний інститут
Кафедра українознавства, історико-правових та мовних дисциплін

СИЛАБУС

Навчальної дисципліни «Історія української культури»

Освітній рівень	<i>Перший (бакалаврський) рівень</i>	
Програма навчання	<i>освітньо-професійна</i>	
Галузь знань	<i>03</i>	<i>Гуманітарні науки</i>
Спеціальність	<i>035</i>	<i>Філологія</i>
Освітня програма	<i>Технічний переклад у сфері морського бізнесу</i>	
Цикл дисциплін	<i>Цикл загальної підготовки</i>	
Курс та семестр	<i>1 курс, 1 семестр</i>	
Обсяг дисципліни	<i>3 кредити ECTS / 90 академічних годин</i>	
Види аудиторних занять	<i>лекції, семінарські заняття</i>	
Індивідуальні та (або) групові завдання	<i>-</i>	
Форми контролю	<i>Залік</i>	

Викладач:

Микола МИХАЙЛУЦА – завідувач кафедри УЗІПтаМД, доктор історичних наук, професор. Michailuca@ukr.net

Навчальна дисципліна «Історія української культури» є складовою загальної підготовки в рамках освітньо-професійної програми «Технічний переклад у сфері морського бізнесу» у відповідності до навчальних планів для здобувачів очної та заочної форм навчання першого (бакалаврського) рівня вищої освіти України за спеціальністю 035 «Філологія» галузі знань 03 «Гуманітарні науки».

Мета навчальної дисципліни «Історія української культури» полягає у формуванні системи знань здобувачів вищої освіти про основні етапи генези національної культури, звернення до витоків культури українського народу та до загальнолюдських цінностей; орієнтації молоді на поважне ставлення до національно-культурних досягнень та особливостей розвитку матеріальної і духовної культури; ознайомити студентів з сучасними підходами до вивчення національної культури. Водночас вивчення курсу має допомогти молодому поколінню пізнати не тільки історію української культури, а й усвідомити її глибинні зв'язки зі світовим культурним простором.

Завданням навчальної дисципліни «Історія української культури» є розкриття місця і ролі української культури в контексті розвитку світової культури, в усвідомленні самобутності та оригінальності української культури, засвоєнні основного змісту і характерних рис культурних епох, ознайомленні з визначними діячами української культури тощо. Разом з тим «Історія української культури» покликана розвивати творче мислення здобувачів вищої освіти, виховувати повагу до культури українського народу та формувати навички оперування фаховою термінологією та подіями і фактами.

Передумови для вивчення дисципліни: одночасно з вивченням навчальної дисципліни «Історія української культури» здобувачі вищої освіти мають опанувати знання з таких навчальних дисциплін: «Історія України», «Філософія», «Українська мова за професійним спрямуванням», «Основи міжкультурної комунікації».

Програмні результати навчання:

ПРН02. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН03. Організовувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПРН04. Розуміти фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства.

ПРН05. Співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо.

Очікувані результати навчання дисципліни.

Здобувачі вищої освіти мають:

знати:

- ключові поняття з історії української культури, її структуру та функції, основний зміст і характерні риси культурних епох;
- еволюцію культури у період первісної доби, взаємозв'язки стародавньої української культури з античною культурою, умови виникнення, особливе та спільне у культурі Київської Русі тощо;
- світоглядні та стильові особливості середньовічної української та європейської культур; взаємовпливи українського Відродження з ренесансною культурою західноєвропейського культурного простору;
- розвиток художніх стилів української культури XVII–XVIII ст.;
- досягнення української культури XIX ст., характеристику нових мистецьких стилів цього періоду;
- основні тенденції розвитку української культури в XX–XXI ст. та культурні надбання окремих культурних діячів.

вміти:

- провести порівняльний аналіз культурних епох та визначити їх своєрідність, розрізняти основні напрямки культури, аналізувати основні риси і прояви різних мистецьких стилів;
- оцінювати ступінь впливу на формування культури різних історичних періодів суспільних, політичних, ідеологічних, економічних факторів;
- порівнювати прояви української культури з іншими культурними регіонами світу, знаходити спільні та особливі риси;
- формувати власне ставлення до процесів та стилів української культури та висловлювати власну думку з цього приводу;
- аналізувати перспективи розвитку української культури;
- застосовувати знання отримані у процесі вивчення курсу «Історія української культури» на інших предметах навчальної програми та у повсякденному житті.

Унаслідок досягнення результатів навчання здобувачі вищої освіти у контексті змісту навчальної дисципліни мають опанувати такі компетентності:

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу) або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва тем, змістовних блоків та модулів	Кількість годин			
		лекції	практичні	лабораторні	самостійні
1	2	3	4	5	6
1	Тема 1. Вступ. Витоки української культури	2			4
2	Тема 2. Культура Київської Русі та Галицько-Волинської держави	2	2		8
3	Тема 3. Українська культура XIV – першої половини XVII ст.	2	2		8
4	Тема 4. Культура українського народу в другій половині XVII – кінця XVIII ст.	2	2		8
5	Тема 5. Українська культура XIX – початку XX ст.	4	2		12
6	Тема 6. Українська культура XX ст.	4	2		12
7	Тема 7. Культура України на рубежі XX–XXI ст.	2			8
8	Модульний контроль (ПКР)	2			
Всього		20	10		60

КОНТРОЛЬ ТА ОЦІНКА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Контроль навчальних досягнень здобувачів освіти за дисципліною забезпечується за допомогою поточного та підсумкового контролю.

Поточний контроль успішності – це систематична перевірка знань студентів, що проводиться викладачем під час аудиторних занять, а саме: активність на семінарських заняттях; приймання захисту рефератів; складання усного колоквиуму; письмова контрольна робота.

Підсумковий контроль успішності проводиться у формі іспиту. Порядок проведення контролю успішності та оцінювання результатів навчання встановлено Положенням про організацію освітнього процесу в ОНМУ.

Розподіл балів, які отримують здобувачі за виконану роботу:

Поточний контроль упродовж першого семестру, балів						Підсумковий контроль наприкінці семестру, балів
Модуль					Сума	
Змістові модулі 1-2						
Активність на семінарських заняттях (Теми 1-12)	Захист реферату	Складання колоквіуму	ПКР	Разом поточний контроль	Залік (або тести в Moodle)	Загальна оцінка
Ас	Р	К				
5	5	10	30	50	50	100

Примітка:

Ас – активність на семінарських заняттях;

Р – захист реферату;

К – складання колоквіуму;

ПКР – підсумкова контрольна робота;

Для заочної форми навчання

Самостійна контрольна робота	Залік	Сума
30	70	100

ТЕМАТИКА КОНРОЛЬНИХ ПИТАНЬ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ ОЦІНКИ ЯКОСТІ ЗАСВОЄННЯ ДИСЦИПЛІНИ

1. В чому полягає значення культурної спадковості, культурного генофонду у формуванні та розвитку культури?
2. Дайте характеристику самобутнім загальним рисам культури українського народу.
3. Проаналізуйте духовний розвиток племен трипільської культури та його значення.
4. Визначте характерні особливості скіфської культури і культури народів Північного Причорномор'я та Криму.
5. Дайте оцінку матеріальній та духовній культурі племен дослов'янської доби.
6. Проведіть аналіз ранніх форм культури на східнослов'янських землях.
7. Поясніть суть першої релігійної реформи Великого князя Володимира та її значення.
8. Дайте характеристику основних центрів давньоруської культури.
9. Розкрийте значення осередків культурного життя Київської Русі.
10. Поясніть роль християнізації як рушія нового культурного процесу.
11. Дайте оцінку культурі Київської Русі як джерелу культури українського народу.
12. В чому полягало історико-культурологічне значення християнізації Київської Русі?
13. Визначте цивілізаційну роль Візантії в розвитку української культури.
14. Зробіть аналіз спадщини матеріальної культури Київської Русі.
15. Назвіть культурно-освітніх діячів Київської Русі та їх внесок у розвиток культури.

16. Розкрийте значення слов'янської писемності в контексті світової культури.
17. Поясніть культурологічне значення літературних пам'яток Київської Русі.
18. Визначте місце архітектури і образотворчого мистецтва Київської Русі в контексті світової культури.
19. Дайте оцінку розвитку культури Київської Русі періоду феодального роздрібнення.
20. В чому полягає зв'язок культурної спадщини Київської Русі та сучасності?
21. Поясніть суть духовної культури Галицько-Волинської держави.
22. Зробіть характеристику розвитку архітектури та містобудівництва в Галицько-Волинській державі.
23. Дайте аналіз основним факторам впливу на розвиток української культури в литовсько-польську добу.
24. Опишіть історико-культурологічне значення виникнення та діяльності братств.
25. Дайте характеристику впливу Берестейської унії на розвиток української культури.
26. Визначте місце та роль козацтва в розвитку культурного життя українського народу.
27. Назвіть основні ознаки та здобутки української культури XIV–XVI ст.
28. В чому полягає особливість Українського Ренесансу кінця XVI – першої третини XVII ст.?
29. Дайте характеристику культурного надбання Запорозької січі.
30. Проведіть аналіз розвитку освіти та наукових знань в Україні в XIV – першій половині XVII ст.
31. Поясніть суть української культури епохи козацької держави.
32. Розкрийте значення Києво-Могилянської академії як осередку духовної культури українського народу.
33. Дайте характеристику українського бароко другої половини XVII–XVIII ст.
34. Опишіть становлення, розвиток й традиції книгодрукування в Україні та його культурологічне значення.
35. Дайте оцінку усній народній творчості як елементу духовної культури українського народу.
36. Поясніть значення релігійної та культурно-просвітницької діяльності П. Могили.
37. Дайте характеристику козацьким літописам як пам'ятки духовної культури України.
38. Визначте характерні риси та культурологічне значення козацького бароко.
39. В чому суть полемічної літератури кінця XVI – першої половини XVII ст.?
40. Дайте характеристику ролі гетьмана І. Мазепа в українській культурі.
41. Зробіть аналіз творчого внеску Г. Сковороди в духовну культуру українського народу.
42. Розкрийте суть культурно-національного відродження другої половини XVII – початку XVIII ст.
43. Прокоментуйте реакційну політику царизму щодо української культури в другий половині XVIII–XIX ст.
44. Дайте оцінку особливостям дворянського періоду національно-культурного відродження.
45. Назвіть характерні ознаки народницького періоду національно-культурного відродження.
46. Визначте характерні риси та роль декабристів і масонів у розвитку української культури.
47. В чому полягає суть модерністського періоду національно-культурного відродження?
48. Прокоментуйте причини, характерні риси та роль національно-культурного відродження в Галичині.
49. Дайте характеристику етапів національно-культурного відродження XIX ст.

50. В чому полягала мета та діяльність Кирило-Мефодіївського товариства?
51. Дайте оцінку ролі української греко-католицької церкви у національно-культурному відродженні Галичини.
52. Визначте основні напрями діяльності «Руської трійці» на ниві національно-культурного відродження Галичини.
53. Дайте характеристику процесу становлення та розвитку нової української літератури.
54. Прокоментуйте причини та наслідки переслідування української мови царизмом у XIX ст.
55. Наведіть приклади та характерні риси національно-культурного руху в другій половині XIX ст.
56. В чому особливість розвитку української культури кінця XIX – початку XX ст.?
57. Дайте характеристику українській художній літературі XIX – початку XX ст.
58. Опишіть успіхи в драматургії та театральному мистецтві в XIX – на початку XX ст.
59. Проведіть аналіз досягнень суспільних і природничих наук у XIX – на початку XX ст.
60. Дайте характеристику розвитку музичної культури в XIX – на початку XX ст.
61. Прокоментуйте здобутки української культури на шляху її національного відродження 1917–1920 рр.
62. В чому полягала суть політики коренізації та її наслідки для української культури?
63. Назвіть особливості та характерні риси культурного розвитку інших народів та національностей України в 1920–30-х рр.
64. Визначте причини, суперечності та наслідки національно-культурного піднесення 1920–30-х рр.
65. Дайте оцінку впливу політичних процесів 1920–30-х рр. на розвиток української культури.
66. Проведіть аналіз здобутків та причин трагічних сторінок української культури першої третини XX ст.
67. Прокоментуйте значення ідеологізації культурного життя радянської доби та її наслідки.
68. Розкрийте суть творчого методу радянської культури «соціалістичний реалізм».
69. В чому полягав тоталітарний наступ на українську національну культуру та її представників?
70. Прокоментуйте визначальні фактори розвитку культури України впродовж XX ст.
71. Дайте характеристику розвитку культури в Україні часів хрущовської «відлиги».
72. Проведіть аналіз внеску та значення «шестидесятників» у розвиток української культури.
73. Дайте оцінку творчості діячів української культури в еміграції.
74. Визначте роль та значення представників дисидентський руху в розвитку української культури.
75. Прокоментуйте положення української культури у період перебудовних процесів.
76. Дайте характеристику основних культурних тенденцій в Україні періоду незалежності.
77. Прокоментуйте причини духовного оновлення українського народу в умовах розбудови суверенної української держави.
78. В чому суть сучасного українського національно-культурного відродження?
79. Проведіть аналіз законодавчих актів України щодо розвитку культури.
80. Опишіть чинники розвитку української культури та її перспективи.
81. Розкрийте роль музеїв та історико-культурних заповідників в розвитку культури українського народу.
82. Дайте оцінку основним напрямам сучасного мистецтва та його місцю в світовій культурі.

Тематика рефератів:

1. Трипільська культура – духовні підвалини українського народу.
2. Особливості культури слов'янської доби: від держави антів до Київської Русі.
3. Язичницька культура та її значення для формування і розвитку української культури.
4. Міфологія східних слов'ян, обряди і свята.
5. Культура і релігія дохристиянської Русі.
6. Запровадження християнства та його вплив на культуру Київської Русі.
7. Визначні архітектурні пам'ятники Київської Русі.
8. Літературні й літописні пам'ятки Київської Русі та їх історичне значення.
9. Церкви і монастирі – осередки культурного життя.
10. Культурні зв'язки Київської Русі з сусідніми країнами і народами.
11. Культурна спадщина Київської Русі і сучасність.
12. Культура Галицько-Волинської держави.
13. Усна народна творчість як елемент культури українського народу.
14. Розвиток освіти на українських землях в литовсько-польську добу.
15. Братства та їх роль у розвитку української культури.
16. Початок книгодрукування в Україні.
17. Українські освітні діячі (на вибір: Ю. Дрогобич, К. Острозький, М. Смотрицький, Є. Плетенецький).
18. Релігійна й культурно-просвітницька діяльність П. Могили.
19. Козацькі літописи – визначна пам'ятка української культури.
20. Полемічна література в Україні кінця XVI – першої половини XVII ст.
21. Архітектура і образотворче мистецтво XVI – першої половини XVII ст.
22. Культура Запорозької Січі.
23. Культурні зв'язки українського народу з осередками культури Центральної й Західної Європи.
24. Києво-Могилянська академія – центр освіти і науки.
25. Творчий внесок Г. Сковороди в духовну культуру українського народу.
26. Гуманізм української національної ідеї та її розвиток на різних етапах національно-культурного відродження в Україні.
27. Реакційна політика царизму щодо української культури у XVIII–XIX ст.
28. Освіта, театр і архітектура Півдня України (кінець XVIII – кінець XIX ст.).
29. Провідні школи живопису в Україні в XVIII ст.
30. Музичне мистецтво в XVIII ст.: М. Березовський, А. Ведель, Д. Бортнянський.
31. І. Котляревський і становлення нової української літератури.
32. Т. Шевченко світоч української культури.
33. Ідеї українського культурно відродження в діяльності Кирило-Мефодіївського товариства.
34. Університети як осередки української культури.
35. Гурток «Руська трійця» та його роль в розвитку української культури.
36. Становлення фольклористики та діяльність її представників – М. Цертелєва, М. Максимовича, І. Срезневського.
37. І. Франко і розвиток української культури.
38. М. Драгоманов і національно-культурне відродження в Україні в другій половині XIX ст.
39. Драматургія і театральне мистецтво в XIX – на початку XX ст.
40. Творчий внесок Лесі Українки у культуру українського народу.
41. Визначні пам'ятники архітектури XIX ст.
42. Образотворче мистецтво в XIX ст. і творчі досягнення українських передвижників.
43. М. Лисенко – класик українського музичного мистецтва.

44. Культурно-просвітницька діяльність Наукового Товариства імені Т. Г. Шевченка.
45. Український музичний фольклор кобзарів, бандуристів і лірників.
46. Митрополит Української греко-католицької церкви Андрій Шептицький – визначний діяч культури українського народу.
47. Культурна політика національних урядів 1917–1920 рр.
48. І. Огієнко і національна вища школа в Україні.
49. Національно-культурно піднесення 1920–1930-х рр. та його суперечності.
50. Культурний розвиток національних меншин України.
51. «Розстріляне відродження» 1920–1930-х років.
52. М. Хвильовий – визначний діяч «розстріляного відродження».
53. О. Довженко – основоположник українського кіномистецтва.
54. Л. Курбас і українське театральне мистецтво 20-х років ХХ ст.
55. Образотворче мистецтво Галичини ХХ ст.
56. «Шестидесятники» у літературі та мистецтві.
57. С. Людкевич – визначний діяч музичної культури України.
58. Сьогоденні явища і тенденції в літературі, театрі, живописі, музиці, кінематографії.
59. Українська культура і культура народів, що проживають в Україні.
60. Культура українського зарубіжжя.
61. Проблеми культурного життя в сучасних умовах.
62. Обряди і традиції української культури у нашому житті.
63. Регіональні особливості побуту українців на сучасному етапі.
64. Еволюція та рецептурне розмаїття української кухні.
65. Символіка і традиції українського одягу.

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Методична література:

1. Влада і Православна церква на Півдні України у період сталінщини. Розділ: «Війна 1939–1945 рр.» [док. і метод. матеріали] / Михайлуца М. І., Кязимова Г. Х. Одеса: Вид-во ОНМУ, 2009. 56 с.
2. Влада і система вищої освіти в Україні в 1917–1930-х рр.: документи і матеріали / Левченко В. В. Одеса: Вид-во ОНМУ, 2010. 45 с.
3. Історія української культури: навчальний посібник / Михайлуца М. І., Левченко В. В., Осипенко О. В. Одеса: Вид-во ОНМУ, 2011. 84 с.
4. Історія української культури: тест-тренінг для самостійної роботи студентів / Упоряд. В. В. Левченко, О. В. Осипенко; Відп. ред. М. І. Михайлуца. Одеса: Вид-во ОНМУ, 2012. 20 с.
5. Постаті в історії української культури: матеріали для самостійної роботи студентів / Упоряд. В. В. Левченко, О. В. Осипенко; Відп. ред. М. І. Михайлуца. Одеса, 2014. 72 с.
6. История украинской культуры: учебное пособие / Сост. В. В. Левченко, А. В. Осипенко; Отв. ред. Н. И. Михайлуца. Одесса: б. и., 2015. 88 с.
7. History of Ukrainian culture: textbook / Authors: T. N. Konopacka, V. V. Levchenko, A. V. Osipenko. Odessa, 2016. 48 p.
8. Історія української культури: навчальний посібник / Михайлуца М. І., Левченко В. В., Осипенко О. В. Друге вид., доповн. та доопрац. Одеса, 2018. 84 с.

Основна література

Базова:

1. Безваршук Ж. О. Історія культури в термінах і назвах: Словник-довідник. Київ, 2003.
2. Бокань В., Пальовий Л. Історія культури України. Київ, 1998.
3. Грушевський М. С. Історія української літератури: У 2-х т. Київ, 1993.

4. Дмитренко М. К. Українська фольклористика: акценти сьогодення. Київ: Видавництво «Сталь», 2008.
5. Дрожжина С. В. Культурна політика сучасної полікультурної України: соціально-філософський та правовий аспекти. Донецьк: ДонДУЕТ, 2005.
6. Етнокультурний розвиток України. Терміни, визначення, персоналії / Відп. ред Ю. Римаренко, І. Курас. Київ, 1993.
7. Історія української культури / За ред. І. Крип'якевича. Київ, 1994.
8. Історія української культури: Зб. Матеріалів і документів / Упоряд. Б. І. Білик, Ю. А. горбань, Я. С. Калакура та ін. Київ, 2000.
9. Історія української культури: У 5 т. / НАН України; Гол. ред. Б. Е. Патон, Г. Д. Верес, І. Ф. Курас та ін. Київ, 2001-2005.
10. Історія української художньої культури: Підручник для студентів. Харків, 1999.
11. Культура українського народу: Навч. посіб. / В. М. Русанівський та ін. Київ, 1994.
12. Нікітін В., Кузьменко М., Кузьменко О. Культурна політика в Україні: гуманітарна безпека, мова, освіта. Київ, Оптима, 2007.
13. Огієнко І. Українська культура. Київ, 1991.
14. Попович М. В. Нарис історії культури України. Київ, 2001.
15. Українська художня культура: Навч. посіб. / За ред. І. Ф. Лященко. Київ, 1996.
16. Шейко В. М., Богуцький Ю. П. Формування основ культурології в добу цивілізаційної глобалізації (друга половина XIX – початок XXI ст.). Київ, 2005.

Допоміжна:

1. Аксиома для нащадків. Українські імена у світовій науці. Львів, 1992.
2. Андрусяк М. Гетьман Іван Мазепа як культурний діяч. Київ, 1991.
3. Асєєв Ю. С. Джерела. Мистецтво Київської Русі. Київ, 1980.
4. Білецький П. О. Українське мистецтво другої половини XVII–XVIII ст. Київ, 1988.
5. Брайчевський М. Ю. Утвердження християнства на Русі. Київ, 1988.
6. Воропай О. Звичаї нашого народу. Київ, 1991. Ч.1-2.
7. Голубенко П. Україна і Росія в світлі культурних взаємин. Київ, 1993.
8. Грушевський М. С. Хто такі українці і чого вони хочуть. Київ, 1991.
9. Європейське відродження та українська література XIV–XVIII ст. / За ред. О. Мишанич. Київ, 1993.
10. Єфремов С. Історія українського письменства. Київ, 1995.
11. Жолтовський П. М. Художнє життя на Україні в XVI–XVIII ст. Київ, 1983.
12. Знойко О. П. Міфи Київської землі та події стародавні. Київ, 1989.
13. Зотов В. М., Клімачова А. В., Таран В. О. Українська та зарубіжна культура. 16. Словник культурологічних термінів: Навчальний посібник. Київ, 2009.
14. Ісаєвич Я. Д. Україна давня і нова: народ, релігія, культура. Львів, 1996.
15. Касьянов Г. Незгодні: українська інтелігенція в русі опору 1960–80-х років. Київ, 1995.
16. Касьянов Г. Українська інтелігенція на рубежі XIX–XX століть. Соціально-політичний портрет. Київ, 1993.
17. Касьянов Г., Даниленко В. Сталінізм і українська інтелігенція (20–30-ті рр.). Київ, 1991.
18. Кирило-Мефодіївське товариство. Т. 1. Київ, 1990.
19. Коваленко А. Н. Передвижники и Украина. Київ, 1995.
20. Кручек О. А. Становлення державної політики УРСР у галузі національної культури. Київ, 1996.
21. Культурне Відродження в Україні: історія і сучасність. Тернопіль, 1993.
22. Культурне життя в Україні (західні землі). Київ, 1994.
23. Макаров А. М. Світло українського бароко. Київ, 1994.

24. Маланюк Е. Нариси з історії нашої культури. Київ, 1992.
25. Моця О., Ричка В. Київська Русь: від язичництва до християнства. Київ, 1996.
26. Нариси історії української інтелігенції: У 3-х т. Київ, 1994.
27. Нічик В. М., Литвинов В. Д. Стратій Я. Н. Гуманістичні та реформаційні ідеї на Україні (XVI – початок XVII ст.). Київ, 1990.
28. Нічик В. М. Петро Могила в духовній історії України. Київ, 1997.
29. Овсійчук В. А. Майстри українського бароко. Київ, 1991.
30. Огієнко І. Історія українського друкарства. Київ, 1994.
31. Огієнко І. Історія української літературної мови. Київ, 1995.
32. Огієнко І. Українська церква. Нариси історії української православної церкви. Київ, 1993.
33. Петров В. Діячі української культури. 1920–1940 рр.: Жертви більшовицького терору. Київ, 1992.
34. Розвиток народної освіти і педагогічної думки на Україні (X – поч. XX ст.). Нариси. Київ, 1991.
35. Рубльов О. С., Черненко Ю. А. Сталінщина й доля західноукраїнської інтелігенції. 20–50-ті рр. XX ст. Київ, 1994.
36. «Руська трійця» в історії суспільно-політичного руху і культури України. Київ, 1987.
37. Смолій В. А., Гуржій О. І. Як і коли почала формуватися українська нація. Київ, 1991.
38. Стан культурної сфери та культурної політики в Україні (Аналітичний огляд). Київ, 1995.
39. Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. Київ, 1992.
40. Українське бароко та європейський контекст. Архітектура, образотворче мистецтво, театр і музика. Київ, 1991.
41. Федченко П. М. Михайло Драгоманов. Життя і творчість. Київ, 1991.
42. Хижняк З. І. Києво-Могилянська академія. Київ, 1991.
43. Чоповський В. Українська інтелігенція в національно-визвольному русі на Західній Україні (1918–1939). Львів, 1993.
44. Юрчук В. І. Культурне життя в Україні у повоєнні роки: світло й тіні. Київ, 1995.

Інформаційні ресурси:

1. <http://litopys.org.ua/krypcult/krcult.htm> (Історія української культури / За загал. ред. І. Крип'якевича. 4-те вид., стереотип. Київ: Либідь, 2002. 656 с.);
2. <http://litopys.org.ua/cultur/cult.htm> (Українська культура: Лекції за редакцією Дмитра Антоновича / Упор. С. В. Ульяновська; Вст. ст. І. М. Дзюби; Перед. слово М. Антоновича; Додатки С. В. Ульяновської, В. І. Ульяновського. Київ : Либідь, 1993. 592 с.);
3. <http://archive.nbuv.gov.ua/books/2009/09vojiuk.pdf> (Висоцький О.Ю. Історія української культури: Навчальний посібник. Дніпропетровськ : НМетАУ, 2009. 130 с.);
4. <http://izbornyk.org.ua/istkult2/ikult2.htm> (Історія української культури. Київ, 2001);
5. <http://uchebnikfree.com/page/istkulturi/ist/ist-7--idz-ax237--nf-10.html> (Греченко В. А., Чорний І. В., Кушнерук В. А., Режко В. Історія української культури: Підруч. для вищ. закл. освіти. Київ : Літера, 2000. 464 с.).
6. Національна академія наук України // Ресурс доступу: <http://www.nas.gov.ua/UA/Pages/default.aspx>
7. Інститут історії України Національної академії наук України // Ресурс доступу: <http://www.history.org.ua/>